

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΕΤΟΣ ΚΕ'.

ΑΡΙΘ.— 34

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 26 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1905

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Καθ' ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλήρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσά 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γάνου καὶ Χώρας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ἱ. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νόμιμον Αἰώνιον—Αἱ πρὸς τὸ ἔθν. ταμεῖον ὀφειλαὶ τῶν ναῶν
—Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Ἐπιστολαὶ ἐκ Μακεδονίας—
Ἐπὶ τῷ Ἰωάννῃ Σκαλτσούνῃ ἀπολογητικὴ (συνέχεια)—
Δικαστικαὶ ἀγγελίαι.

ΝΟΜΙΜΟΝ ΑΙΩΝΙΟΝ

Ἡ ΣΥΝΤΗΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ, ἡ συντήρησις ἐν γένει τοῦ ἱεροῦ κλήρου κατεδείχθη διὰ δύο προηγουμένων ἀρθρῶν διαταγὴ θεία τῷ προφήτῃ δοθεῖσα Ἀαρών, «νόμιμον αἰώνιον», ὡς ὠνόμασεν αὐτὴν ὁ Αἰώνιος νομοθέτης, ἐπιβληθὲν τοῖς πιστοῖς ὑπὸ τῶν θεοκλήρων ἀποστόλων, καὶ διὰ τὴν θεῖαν αὐτοῦ προέλευσιν ἱεραῖς καὶ κοσμικαῖς ἀρχαῖς ἀσπαστὸν καὶ σεβαστὸν ἐπὶ αἰῶνας διατέλεσαν. Νόμιμον αἰώνιον, ἀναμφισβήτητον, ἀναλλοίωτον, ἀπαράτρεπτον, ἔπρεπε νὰ τύχῃ καὶ τῆς διατάξεως καὶ λεπτομερεστέρως, οὕτως εἰπεῖν, ἐρμηνείας καὶ ἐμπεδώσεως ἐκ μέρους τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς. Ἀκριβῶς δὲ καὶ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἐξέτασιν τις ἐπιβάλλεται, κατόπι τῶν ἤδη γραφέντων ἐπιβάλλεται πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ὑποθέσεως τοῦ

περὶ συντήρσεως τοῦ κλήρου λόγου· ἐπιβάλλεται πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ μάθωσιν οἱ ὀρθόδοξοι ὅτι καὶ πατριὸν νόμιμον, καὶ κοσμικὸν νόμιμον ἐκηρύχθη τῶν ἱεραρχῶν ἡ ἀξιοπρεπὴς συντήρησις ἐν ἐποχῇ μάλιστα ὕλικῆς εὐημερίας καὶ τῶν ἱερῶν μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν, καὶ τῶν σεπτῶν τοῦ Θεοῦ σκηνωμάτων, ναῶν καὶ μοναστηρίων· ἐν ἐποχαῖς καὶ χρόνοις, καθ' οὓς ἀπὸ τῶν κτημάτων τούτων τῶν ἱεροῖς σκηνώμασιν ἀφιερωμένων, ἡδύνατο νὰ συντηρῇται ἀνετώτερον πῶς ὁ κλῆρος σύμπας τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁ τῷ ἱερῷ θυσιαστηρίῳ ὑπηρετῶν καὶ θυσίας ἱλαστηρίους τῷ Πατρὶ τῶν οἰκτιρμῶν προσάγων ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων.

Προειτέθησαν καὶ σαφῶς ὑπεδείχθησαν ἐν προηγουμένοις ἀρθροῖς ἢ τε θεία διαταγὴ καὶ αἱ ἀποστολικάι παραγγελίαι καὶ διατάξεις αἱ ἐπιβάλλουσαι τοῖς πιστοῖς τὸ καθήκον τῆς τοῦ κλήρου συντήρσεως· ἀπομένει δὲ νῦν ἡ ὑπόδειξις τῶν κοσμικῶν διατάξεων καὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν νόμων, τῶν λεπτομερῶς ἐπεξηγούντων τὸ καθήκον τοῦτο. Καὶ ἀπὸ τῶν ἄχρι τοῦδε σωθέντων νόμων

τούτων καὶ διατάξεων ὁ ἀναγνώστης πορίζεται τὸ συμπέρασμα ὅτι πᾶσα νεώτερα διάταξις ἐπὶ παλαιότερας στηρίζεται καὶ Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς καὶ Ἀλέξιος, ὁ τὸ αὐτὸ φέρων ἐπώνυμον, διατάττοντες περὶ τῶν τοῦ ἀρχιερέως ὑλικῶν ἀπολαυῶν, εἴτε ἀπὸ τῶν ὑπ' αὐτοῦ χειροτονουμένων ἱερέων, εἴτε ἀπὸ τῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν, ἐπιβεβαιώσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸν ἴδιον νόμον ἐκάτερος διὰ προγενεστέρων καὶ παλαιότερων νόμων· «τὸν παλαιὸν ἐνεργεῖν τύπον» προτάπτουσιν ἀμφοτέροι· ὁ δὲ δεῦτερος παραπέμπει καὶ εἰς ἀρχαιότερον νόμον, καθορίζοντα τὰ κατὰ τὴν τέλεσιν γάμου τῷ ἀρχιερεῖ διδόμενα, ἐκ μέρους τοῦ γαμβροῦ εἰς νόμισμα καὶ ἐκ μέρους τῆς νύμφης εἰς ὕφασμα. Νικόλαος δὲ τοῦ ἐν ἀγίοις οἰκουμένου πατριάρχου τοῦ Γραμματικοῦ συνοδικὴν ἔχομεν ἄχρις ἡμῶν περισώθεισαν διάταξιν καὶ κειμένην ἐν τῷ Συντάγματι τῶν Ἱερῶν Κανόνων (Ποτλῆ καὶ Ράλλη τόμ. Ε', σελ. 60—61), ἐν ᾗ βλέπομεν ὅτι, γενομένης ζητήσεως περὶ τῶν ὑλικῶν προσφορῶν τοῦ λαοῦ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, οἱ «βασιλικά διατάγματα εἰς μέσον προθέμενοι καὶ παλαιότερους συνοδικούς ὁρισμοὺς» μαρτυροῦσι, ἱερὰς δηλ. καὶ κοσμικὰς θεσμοθεσίας μελετήσαντες, ὅτι «οἱ θειότατοι βασιλεῖς, πρὸς τὸν καιρὸν, ὡς ἔοικεν, ἀποβλέψαντες, καὶ τῇ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς τιμῇ διὰ τῆς τῶν πραγμάτων εἰσφορᾶς χώραν παρέχοντες, καὶ τοὺς λαϊκοὺς τῇ παροχῇ ταύτης ὑπέθεντο. Ἐνθεν τοι καὶ δικαιοτάτον ἔδοξεν ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἀρχιερεῖς, ἐκ τε τῶν ἱερέων καὶ τῶν λαϊκῶν, τὰ ὑπὲρ τοῦ κανονικοῦ τυπωθέντα κομίζεσθαι»: κανονικὸν ὀνομάζοντες τὸ κοινῶς τότε καλούμενον οὕτω, ὅτληον οὖν τὴν χορηγίαν ὠρισμένης προσότητος τῷ ἀρχιερεῖ.

Ἐὰν ἐκ περιεργίας ἀποφασίσῃ νὰ ἐρευνήσῃ ὁ φιλομαθὴς, ὁ τῶν πατρῶν ἐθῶν καὶ θεσμῶν εὐλαβῶς ἐχόμενος, θέλει ἰδεῖ ὅτι ἡ εἰσπραξις τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεως, ὡς καὶ μέχρι νῦν ἐν ἐπαρχίαις τισὶν εἰθίζεται, γινομένη, ἐπεβλήθη διὰ νόμων καὶ τὸ μικρότερον δὲ χωρίον τὸ ἐν ἐπισκοπικῇ τινὶ περιφερείᾳ κείμενον, τὸ μόλις ἀριθμοῦν δέκα οἰκογενείας, προσέφερεν εἰς τὸν οἰκεῖον ἀρχιερέα, ἐκτὸς πέντε ἀργυρῶν νομισμάτων, πάντα τὰ πρὸς διατροφήν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ὑπηρετούντων αὐτῷ ἀπαιτούμενα, μέχρι καὶ δέκα ὀρνιθίων· ἀναλόγως δὲ διετάττοντο νὰ προσφέρωσι τὰ πλείονα πλη-

θυσμὸν ἔχοντα χωρία. Ταῦτα δὲ διετάττοντο ἐν χρόνοις, καθ' οὓς ἐπισκοπαὶ καὶ μητροπόλεις καὶ ναοὶ καὶ μοναὶ πολλὰ ἐκέκτηντο εἰσοδήματα καὶ ἐνέμοντο κτήματα πλούσια, ἀφ' ὧν καὶ ὁ λοιπὸς συνετηρεῖτο κλῆρος.

Οὕτω δὲ ἐν τῷ κεφαλαίῳ καὶ τῷ λόγῳ τῆς συντηρήσεως τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ κλήρου συνοδικαὶ διατάξεις ἀγιοτάτων πατριαρχῶν καὶ νόμοι κοσμικοὶ αὐτοκρατόρων εὐσεβῶν ὑπὸ τῆς αὐτῆς ιδέας ἐμπνέονται, ἐπὶ τῆς αὐτῆς θεμελιούνται βάσεως «ὅτι μηδὲ ἀδάπανον, καὶ ἄμισθον εἴη τὸ Εὐαγγέλιον..... ὅτι μηδὲ στρατεύεται τις ὀφυνόις ἰδίῳις, κατὰ τὸν Ἀπόστολον (Α' Κορινθ. θ', 7),..... καὶ ὁ παλαιὸς δὲ νόμος ἐμβαλεῖν ἐκ τῶν καρπῶν εἰς τὸν κάρταλλον παρακλεύεται (Δευτερ. ΚΣΤ', 2—4) καὶ εἰσίσσειν εἰς τὸν τοῦ Θεοῦ οἶκον, λήψεσθαι τε τὸν ἱερέα, εὐλογῆσαι τε καὶ εὐξασθαι», καθὼς, ἐμπεδῶν τὴν συνοδικὴν αὐτοῦ διάταξιν, ὁ πατριάρχης Νικόλαος γράφει.

Ταῦτα οἱ παλαιοὶ κοσμικοὶ νόμοι διατάπτουσιν, ὅσα καὶ πρὸς τὸν προφήτην Ἀαρὼν ὁ Αἰώνιος ἐθεσμοθέτησε νομοθέτης, ὅσα οἱ θεοκήρυκες ἀπόστολοι διὰ τῶν Διαταγῶν καὶ τῶν κανόνων αὐτῶν ἐπέβαλλον καὶ συνέστησαν, ἐρμηνεύοντες πλεονέκτερον «Νόμιμον αἰώνιον». Τίς δὲ ἀγνοεῖ ὅτι ἀπὸ πολλῶν αἰώνων οἱ κατὰ καιροὺς ἀήττητοὶ σουλτάνοι, γινώσκοντες τὸν τοιοῦτον τρόπον τῆς τοῦ κλήρου συντηρήσεως ἀρχαιότατον ὄντα, τοῦτον ἐτήρησαν καὶ προστασίαν πᾶσαν παρείχοντο τῷ κλήρῳ πρὸς τὴν διὰ τειούτων εἰς εἶδη καὶ χρήματα προσφορῶν διατήρησιν τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τοῦ ὑπ' αὐτοὺς κλήρου, τῶν τε μοναστηρίων καὶ τῶν ἱερῶν μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν; Ταῦτα δὲ διὰ τοιούτων πόρων, ὑπὸ τὸ κραταῖον αὐτῶν σκήπτρον, ἐπὶ αἰῶνας συντηροῦμένα διετήρουν, κατὰ τὸ δυνατόν, καὶ αὐτὸ τὸ κέντρον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν καὶ θρησκευτικῆς ζωῆς, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ κέντρον, τὸ Πατριαρχεῖον ἡμῶν, ὡς καὶ εἰς τὰ τρία ἕτερα πατριαρχεῖα, ἀνεγνώριζον αἱ κοσμικαὶ ἀρχαὶ πάντοτε τὸ ἀναμφισβήτητον δικαίωμα τῆς συλλογῆς ἐράνων ἀπὸ τῶν ὀρθοδόξων ἀνατολῆς καὶ ἀρκτου καὶ δύσεως πρὸς εὐόδωσιν τοῦ ἀγιαστικοῦ καὶ σωτηριώδους αὐτῶν ἔργου.

Πρὸς τὴν περὶ συντηρήσεως τοῦ κλήρου θεῖαν διαταγὴν καὶ πρὸς τὰς ἀποστολικὰς δὲ ὑποθήκας

τε καὶ διατάξεις, ἃς ἀνεπτυξάμεν ἐν προγενεστέροις ἄρθροις, καὶ πρὸς νόμους αὐτοκρατορικοὺς καὶ συνοδικὰς ἀποφάνσεις ἐπὶ ἐκατοντάδας ὅλας ἐτῶν εὐλαβῶς συμμορφούμενος ὁ εὐσεβὴς ἡμῶν λαὸς συνεισέφερε προθύμως τὸ τεταγμένον καὶ συνετὴν, κατὰ τὸ δυνατόν, τὸν κλῆρον, καὶ παρεῖχε τὸ καθωρισμένον «κανονικόν» πρὸς συντήρησιν τῆς ἱεραρχίας. Συνιστῶμεν πρὸς μίμησιν τὸ παράδειγμα τῶν προηγησαμένων. Ἀπὸ τοῦ κλήρου τοῦ ἀνωτέρου καὶ ἀπὸ ταμείων ἐκκλησιαστικῶν καὶ μοναστηριακῶν ἀξιοὶ τὴν ὑποστήριξιν καὶ τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην ὕλικήν βοήθειαν τὸ κέντρον τῆς θρησκευτικῆς ἡμῶν ζωῆς καὶ κινήσεως, στερούμενον πόρων ἐπαρχῶν καὶ μονιμῶν ἀπὸ τοῦ κλήρου τούτου ἀπεκδέχονται τὴν ὕλικήν ὑποστήριξιν καὶ σχολὴ θεολογικὴ καὶ φιλομαθεῖς σπουδασταὶ κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, καὶ ἐκδύται συγγραμμάτων κοινωνοφελῶν πρὸς τὸν κλῆρον τοῦτον διατυποῦσι συνεχῶς ἀξιώσεις ὕλικης συνδρομῆς ἐπαρχιακαὶ σχολαὶ καὶ ἐθνοφελῆ καταστήματα· οὕτως ὥστε τὸ χορηγούμενον ὑπὸ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ χρῆμα νὰ ἐπιστρέφῃ κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὰς χορηγούσας κοινότητας ἢ ἀμέσως, ἢ διὰ τοῦ κέντρου.

ΣΥΜΦΥΓΗΣ Ο ΛΟΓΟΣ ἐνταῦθα περὶ τῆς οἰκονομικῆς τῶν ἡμετέρων Πατριαρχείων καταστάσεως καὶ κυρίως τῶν πρὸς αὐτὰ νενομοθετημένων ὑποχρεώσεων τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὀρθοδόξων. Ἐφ' ὅσον τὴν μέριμναν τῶν Ἐκκλησιῶν πᾶσαν πᾶσιν τὸ Οἰκουμενικὸν ἀνκλαμβάνη Πατριαρχεῖον, ἐφ' ὅσον ἀπὸ αἰῶνων αὐταὶ πᾶσαι δύνανται νὰ ἐπικαλύψωσιν ἐν πάσῃ δυσχερεῖ στιγμῇ τοῦ βίου αὐτῶν τὸ ἐν τῇ Δ' Συνόδῳ ὑπὸ Νουβηρίου τοῦ Ἀχοδικεῖς ὁμολογηθέν, ὅτι «τῆς ἐντεῦθεν τιμῆς καὶ ἡμεῖς μετέχομεν, ἐπειδὴ καὶ τὰς μερίμνας ἡμῶν ἀναδέχεται» ὁ πατριαρχικὸς οἰκουμενικὸς θρόνος, ἀνάγκη νὰ κατανοήσωσιν οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὀρθόδοξοι πρῶτοι πάντων ὅτι δέον νὰ συντηρηθῇ λίαν ἐπαρκῶς καὶ ἀξίως τοῦ τε παρελθόντος καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως. Διελθοῦσα αἰῶνας πολλοὺς εὐμαρείας, ἐκατοντάδας τινὰς ἐτῶν ἐν ὕλικαῖς στενοχωρίαις ζήτασα, διεξέφυγε τοὺς κινδύνους ὑποστηρικθεῖσα ὕλικῶς ὑπὸ τε κληρικῶν εὐλαβῶν καὶ λαῶν εὐσεβεστάτων, ἱκανοποιούντων, ἐφ' ὅσον ἡ περίστασις ἐπέτρεπε, τὴν τεινομένην ἐπαίδειαν χεῖρα καὶ πατριαρχικῶν ἀπεσταλμένων καὶ πολὺ συνεχῶς πατριαρχῶν ἀειμνήστων. Καὶ ὁ

λαὸς ὁ εὐσεβὴς ἐχορήγει οὐχὶ μόνον πατριαρχαῖς καὶ ἀρχιερεῦσιν, ἀλλὰ καὶ μοναχοῖς καὶ ἡγουμένοις μονῶν, καὶ τοῖς ἀπὸ τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ τοῦ Σιναίου καὶ ἄλλων βασιλικῶν καὶ πατριαρχικῶν μονῶν ἀποστελλομένοις εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς. Ὁ εὐσεβὴς ἡμῶν λαὸς ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἀπηλλύγκη τῆς συνεχῶς ἐπανκλμβανομένης ταύτης χορηγίας· οὔτε δύναται νὰ προφασισθῇ οικονομικὴν ἐξάντλησιν, ὅτι ἢ σπκνῶς ἀκούομεν ἀραιούς τινὰς ψιθυρισμούς.

Καὶ ἐν τούτοις, οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι στεροῦνται τὰ κοινὰ ἡμῶν καθιδρύματα· οὐδὲν ἐκλείσθη δι' ἔλλειψιν πόρων, οὔτε οὗτοι ἐξέλιπον· ἐνιαχοῦ περιωρίσθησαν ἔνεκεν αἰτίων ἀνεξαρτήτων καὶ τῆς θελήσεως καὶ τῆς δυνάμεως ἡμῶν, οἱ δὲ κωφεύοντες εἰς τὴν φωνὴν τῶν ἀνάγκης ὑποστηρίξεως ἐχόντων εἰς τόσον ἀραιοί, ὥστε νὰ μὴ ζημιώσῃ ἐπαίσθητῶς ἡ μεμψιμοιρία τῶν ὀλίγων τούτων τὰ κοινὰ. Εἰ δέ ποτε παρετηρήθη ἀδιαφορία τις ὧδε κἀκεῖσε, ἤρκεσε προτροπὴ τις τῶν εὐπρὸς τοῦτο πεφυκότων, ὅπως καὶ τὸ ἐλάχιστον τῆς ἀδιαφορίας ἵχνος ἐξαλειφθῇ. Ὑπάρχουσιν ἐπαρχίαι καὶ πόλεις ἀνταποκριθεῖσαι προθύμως εἰς τὴν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας, χορηγήσασαι προθύμως ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει πατριαρχικοῦ ἀπεσταλμένου· πρὸ τῆς ἐκτάκτου ταύτης εἰς αὐτὰς ἐπισκέψεως οὐδεμία παρόρμησις ἄλλοθεν ἐγένετο· καὶ ἡ προθυμία, ἡ πρακτικώτατα τεκμηριωθείσα ἀπέδειξεν ὅτι ὅπου θέλησις ὑπῆρχεν ἀγαθῇ καὶ ζήλῳ ἀληθῆς ὑπὲρ εὐημερίας τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας, ἅμα δὲ καὶ συνδρομὸς ἡ δεξιὰ τῶν αἰσθημάτων ὑποθέμενων, ὅπου μετὰ λόγου καὶ τέχνης ἐγένετο διεύθυνσις τῶν κατὰ μέρος ἐθνικῶν δυνάμεων, ἐκεῖ ἦσαν καὶ τὰ ἀποτελέσματα λόγου τινὸς ἄξια.

Ἀπεστάλησαν ἀπὸ ἡμερῶν καὶ ἀποστέλλονται πρὸς τοὺς σεβασμιωτάτους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μητροπολίτας καὶ τοὺς θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους ἐγκύκλιοι ὑπενημιζούσαι τὸ καθήκον τῶν κατ' ἐπαρχίας ἱερῶν ναῶν ἀπέναντι τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου, ὑπὲρ οὗ πρὸ ἐννεαετίας, ἀποφάσει κοινῇ Συνόδου καὶ Συμβουλίου, καθωρίσθη ἐτησίᾳ χορηγία μιᾶς ἡ ἡμισείας λίρας, καὶ μέχρις ἐνὸς τετάρτου, ἂν ἐκάστου ναοῦ. Πρὸς τοὺς μητροπολίτας Ἐφέσου, Ἡρακλείας, Νικομηδείας, Προύσης, Βερροίας, Πισιδείας, Ρόδου, Διδυμοτείχου, Χίου, Βάρνης, Ἰμβρου, Βελλῆς καὶ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους Μυριοπότου καὶ Μοσχονησιῶν οὐδεμία ἦν ἀνάγκη τῆς ὑπομνήσεως, διότι ἐννοεῖ τις εὐχερῶς ὅτι αἱ ἐπαρχίαι αὗται προθύμως συνεμορφώθησαν τῇ φωνῇ τοῦ γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ ταύτας δεξιῶς ποιμνίζοντες ἐδίδαξαν τοῖς ἐκασταχοῦ ὀρθοδόξοις ὅπως μὴ κωφεύωσιν εἰς τὴν φωνὴν ταύτην. Τινὲς τῶν

σεβασιμωτάτων τούτων ἱεραρχῶν ἑτέρας πρότερον μητροπόλεις ποιμαίνοντες ἐφήρμοσαν καὶ ἐν αὐταῖς τὸ μέτρον καὶ ἔσχον καὶ ἄλλοθεν ἀποτελέσματα λαμπρὰ τῆς κοινωφελούς αὐτῶν ταύτης ἐνεργείας, ὡς ἐξ Ἰωαννίνων καὶ Μαρωνείας, ἐκ Χαλκηδόνος καὶ Καστορίας. Ὑπάρχουσιν ἐπίσης ἱκαναὶ τὸν ἀριθμὸν, ἱκαναὶ κατὰ τὰς ὑλικὰς δυνάμεις, συμμορφωθείσι τῷ μέτρῳ τούτῳ κατὰ διαλείμματα, ἢ βραδέως ἐφαρμόσασαι τοῦτο, οἷα εἰσὶ πᾶσαι σχεδὸν, ἐκτὸς ἑνδεκα. Καὶ αἱ ἀναβάλλουσαι καὶ αἱ μὴ τακτικῶς ἀποστέλλουσαι ἐλπίζομεν ὅτι θέλουσι δείξει τὴν προθυμίαν τῶν πρώτων· διότι οὔτε οἱ ναοὶ τῶν ἐπαρχιῶν Ἡρακλείας, Ἐφέσου, Βερροίας, ἢ Πισιδίας καὶ Βήρυνης καὶ Βελλᾶς εἰσὶ πλουσιώτεροι τῶν νεῶν τῶν ἐπαρχιῶν Κιλικίας καὶ Δέρκων, Χαλκηδόνος καὶ Μιτυλήνης, Ἀμασειας ἢ Τραπεζοῦντος, Θεσσαλονίκης καὶ Κρήνης καὶ Καλλιουπόλεως, οὔτε οἱ φιλογενεῖς ὀρθόδοξοι Φιλιπποπόλεως καὶ Σμύρνης, Ἀγκύρας καὶ Μεθύνης, Δρυϊνουπόλεως καὶ Λήμνου ὑπολείπονται κατὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ φιλογενεῖαν τῶν ἐν Διδυμοτείχῳ καὶ Χίῳ, τῶν ἐν Προύσῃ καὶ Ρόδῳ, τῶν ἐν Ἰμβρῳ καὶ Μοσχοννησίῳ ὀρθόδοξων.

*

Οἱ τὰς νέας ἐγκυκλίους ἀναγινώσκοντες σεβασμ. ἀρχιερεῖς, οἱ κατὰ καιροὺς χρηματίζοντες συνοδικοί, οἱ διὰ τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν λόγον ἀπὸ τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου βοηθηθέντες ὑλικῶς, οὐδαμῶς ἀφ' ἡμῶν ἀπεκδέχονται πολλῶν ἀποδείξεων πικράταξιν ὑπὲρ τοῦ θέματος, ὅπερ καὶ πέρυσιν καὶ πρὸ διετίας ἀκριβῶς ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἀνεπτύξαμεν. Ἀρκεῖ νὰ εἰπῶσι τὰ δεόντα καὶ νὰ προτρέψωσι πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τοὺς παρ' αὐτοῖς τὰ κοινὰ πράττοντας καὶ πᾶσαι αἱ ἐπαρχίαι τοῦ Θρόνου μετὰ προθυμίας θέλουσι προσέλθει ἐπίκουροι τῷ ἐθνικῷ ταμείῳ, ὅπερ ἐξ ἐκτὸν καὶ πεντήκοντα χιλιάδων γροσίων, ἃ κατ' ἔτος ἡδύναντο διὰ τῆς εἰσφορᾶς ταύτης νὰ προσπορίζηται, ἐλάχιστα, ἀτυχῶς, εἰσπράττει.

*

Ὅταν τὸ ταμεῖον τὸ ἐθνικὸν διανύῃ στενοχωρίας οἰκονομικῆς καιροῦς, στενοχωροῦνται μετ' αὐτοῦ καὶ κοινωφελῆ τινα καθιδρύματα, καὶ πολλοὶ τῶν ἀγίων ἀρχιερέων. Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν δυνάμενοι νὰ καθοδηγήσωσι καὶ ὑπὲρ ὑποστηρίξεως τοῦ κέντρου τὸ κοινώμενον ἐνιαχοῦ αἰσθημα τῆς φιλογενείας δεόν νὰ πιστεύσωσιν ὅτι εὐκολύνουσιν οὕτως, ἐν προϋντί τῷ χρόνῳ, καὶ πολλῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν τὴν οἰκονομικὴν θέσιν καὶ τινῶν ἐθνικῶν ἱδρυμάτων τὸν βίον καὶ τὴν ἐκπαιδευτικὴν ἐνέργειαν. Οἱ ὀρθόδοξοι δὲ δεόντως ἀναδιδασκόμενοι ταῦτα, πιστεύομεν ὅτι θέλουσι προσέλθει

καὶ κατὰ τὴν ἑνδεκάτην ἄρωγοι ἐκκλησιαστικαῖς καὶ ἐθνικαῖς ἀνάγκαις καὶ ἀπαιτήσεσι, καθὼ συχνάκις, ἐν ἀνάγκαις, ἐπιδεικνύμενοι φιλογενείας ἀκραίφονους ἀξιολογώτατα τεκμήρια.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— **Μητρόπολις Ἡρακλείας.** — Τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ κ. Γερμανοῦ, κληθέντος μὲν εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἕνεκα καταγγελίας τοῦ κυριάρχου μητροπολίτου Ἡρακλείας ἐπὶ πράξεσιν ἀντικανονικαῖς, ὑποβαλόντος δὲ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναίρεσιν λεπτομερῆ τῶν κατ' αὐτοῦ μυσφῶν, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀπέστειλε τῷ σεβασμ. μητροπολίτῃ Ἡρακλείας τὴν ὑποβληθεῖσαν ἀπολογία. Μετὰ τὴν λήψιν δὲ καὶ νεωτέρας εἰς αὐτὴν ἀπαντήσεως, ἀποδειχθείσης ἀδυνάτου τῆς ὑπὸ τὴν ἱερὰν μητρόπολιν Ἡρακλείας περαιτέρω διαμονῆς τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ, ἀπολυθέντος ὑπὸ τοῦ κυριάρχου μητροπολίτου, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν ἵνα, κατὰ τὰς πρὸς ἀλλήλους συμφωνίας καὶ συνφῶν προγενεστέρα συνοδ. ἀποφάσει, καταβάλλῃ τῷ θεοφ. ἐπισκόπῳ Ναζιανζοῦ ὁ σεβ. μητροπολίτης Ἡρακλείας ἀπὸ τῆς 18 αὐγούστου τριακοσιόγροσον κατὰ μῆνα χορηγίαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διαθεσιμότητος αὐτοῦ, ρυθμιζομένου ἅμα καὶ παντὸς μεταξὺ αὐτῶν λογαριασμοῦ μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. — Ἀνεγνώσθη δὲ καὶ κατὰ τὴν χθεσινὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τηλεγράφημα τῶν κοινοτικῶν ἀρχῶν Στραντζας, παρακαλουσῶν ἵνα συστηθῇ τῷ σεβασμ. μητροπολίτῃ Ἡρακλείας ὅπως μὴ ἀποστέλλῃ πρὸς πνευματικὴν αὐτῶν ἐπίσκεψιν ἐπισκόπους, ἀλλ' αὐτὸς ἐκτελῇ τὸ καθήκον τοῦτο.

— **Μητρόπολις Ἀδριανουπόλεως.** — Ὑπὸ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως κ. Κυρίλλου ἀνηγγέθη τῇ Ἐκκλησίᾳ δι' ἐπιστολῆς ἡ πολλὴν τοῖς κατοίκοις τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως ζημίαν ἐπενεγκούσα πυρκαϊὰ τῆς 20 αὐγούστου. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐν πολλῇ ψυχικῇ ὁδύνῃ ἀκροασαμένη τῆς ἐπιστολῆς ταύτης καὶ πολλαχόθεν ἀναμαθεύουσα τὴν δυσχερῆ θέσιν, εἰς ἣν περιέστησαν καὶ 400 ὁμογενεῖς οἰκογένειαι σκληρῶς δοκιμασθεῖσαι διὰ τοῦ δυστυχήματος, ἐνέκρινε νὰ παραπεμφθῇ ἀμέσως εἰς τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων. — Τὸ Συμβούλιον ἐψηφίσε σήμερον νὰ χορηγηθῶσιν ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου λίραι 25, ὁ σεβασμ.

αὐτοῦ πρόεδρος μητροπολίτης Κυζίκου προσήνεγκεν ὑπὲρ τῶν παθόντων λίρας 5, ὁ ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἐξοχώτατος Ἀριστείδης βένης Κυριακοῦ 10, τὰ δὲ παρόντα μέλη κληρικὰ καὶ λαϊκὰ ἀνὰ 1 (ἀπῆσαν οἱ κκ. Ζήσης καὶ Χατζόπουλος), ὁ Α' γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου 1, ὁ Β' ἡμίσειαν. Ἐνεκρίθη δὲ νὰ διορισθῶσι δύο ἐπιτροπαὶ ἐπὶ συλλογῇ συνδρομῶν ὑπὲρ τῶν παθόντων, ἡ μία διὰ τὸ μέρος τῆς Πόλεως ἡ δὲ ἑτέρα διὰ τὸ μέρος τοῦ Γαλατᾶ.

Μητρόπολις Ἰκονίου.—Χρησιμοποιοῦν τὴν ἀπὸ πολλοῦ χορηγηθεῖσαν αὐτῷ κανονικὴν ἀδειαν ὁ σεβ. μητροπολίτης Ἰκονίου κ. Ἀθανάσιος ἀφίκετο τῇ δευτέρᾳ εἰς βασιλεύουσάν, διὰ λόγους ὑγείας. Τὰ κατ' αὐτὸν ἡ Α. Θ. Π. διηρώτησε διὰ τοῦ ἱερολογ. δευτερεύοντος.

Μητρόπ. Ἡλιουπόλεως.—Ἀγγελλθέντος τῇ Ἑκκλησίᾳ ὅτι ἐν τῷ τμήματι Καρίας τῆς ἐπαρχίας Ἡλιουπόλεως περὶ τὰ δέκα καὶ πέντε χωρία στεροῦνται σχολείων ἑνια δὲ καὶ ναῶν, ἐξητηθῶσαν αἱ περὶ τῆς ὑποθέσεως ἀκριβεῖς πληροφορίαι διὰ πατριαρχ. ἐπιστολῆς πρὸς τὸν πανιερ. μητροπολίτην Ἡλιουπόλεως καὶ Θυατείρων κ. Ταράσιον.

Ἑορτὴ Παμμακαρίστου.—Ἐξετυπώθη ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου ἡ «Ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ, τοῦ ὁρθοῦ καὶ τῆς λειτουργίας τῆς ἑορτῆς τῆς Παμμακαρίστου». Ἡ ἑορτὴ ἀγεται μετὰ καὶ τῆς Ἰνδίκτου, καθιεροῦται δὲ ἀπὸ τῆς προσεχοῦς πέμπτης. — Τῆς Ἀκολουθίας (εἰς σελίδας 23 εἰς τέταρτον) προηγεῖται ἡ νενομισμένη τυπικὴ διάταξις.

Ἱεροσπουδαστῆριον Ἀποκαλύψεως.—Τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐν Πάτμῳ Ἱεροσπουδαστηρίου τῆς Ἀποκαλύψεως ἀνέλαβεν ὁ πανιερ. μητροπολίτης Θηβαίδος κ. Γερμανὸς, ὃς ἀνήγγειλε τῇ Ἑκκλησίᾳ τὴν μετ' εὐγνωμοσύνης ἀποδοχὴν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ διακονίας.

Ἑθνικὸν Ἰωακείμιον Παρθεναγωγεῖον.—Ἐπεκυρώθη σήμερον ὑπὸ τοῦ Δ. Ἑθν. Μ. Συμβουλίου ὁ διορισμὸς τοῦ ἱερολογ. διακόνου κ. Ἀθηναγόρα ὡς καθηγητοῦ τῶν ἱερῶν ἐν τῷ Ἰωακειμίῳ παρθεναγωγείῳ.

Χοροστάσια.—Τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ (21 λήγοντος) ἡ Α. Θ. Π. ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ κατὰ τὸ Νεοχώριον ἱερῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου Κουμαριωτίσσης, πλῆθους πολλοῦ εὐσεβῶν ἐκκλησιασθέντος.

Ὀνοματικαὶ ἑορταί.—Τῇ τρίτῃ (23), μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Εἰρηναίου ἐπισκόπου Λουγδούνου, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης συνεχάρη τηλεγραφικῶς τῷ ἑορτάζοντι πανιερ. μητροπολίτῃ Μελενίκου κ. Εἰρηναίῳ.

Ἐπισκέψεις.—Τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐπεσκέψατο, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν τῷ ναῷ τῆς Παναγίας ἐν Νεοχωρίῳ χοροστασίας, τὸν μακαριώτατον πατριάρχην πρῶν Ἀντιοχείας κ. Σπυρίδωνα, τὸν ἐξοχ. ἄρχοντα Μ. λογοθέτην Σταυράκην βένην Ἀριστάρχην καὶ τὸν ἐξοχ. Ἀνδρέαν Κοπάσσην ἐφέντην μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

Ἅγιον Ὅρος.—Ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν, χάριν ἰδίων ὑποθέσεων, ὁ ἐκ τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ἱερᾶς σκίτης τῆς Ἀγίας Ἀννης ὁσιώτατος ἱερομόναχος κ. Κάλλιστος—Διέμενον κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἐν Ἀθήναις οἱ ἐκ τῶν ἐγκρίτων βατοπεδινῶν πατέρων κκ. Γερμανὸς προηγούμενος καὶ Ἀρκάδιος διάκονος—ὑπὸ τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰδίων διωρίσθη ἡγούμενος τοῦ ἐν Στρωμνίτῃ μετοχίου αὐτῆς ὁ πανοσ. προηγούμενος κ. Ἀμφιλόχιος, ἀντικαθιστῶν τὸν ἥδη συμπληρώσαντα τὸν χρόνον τῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας αὐτοῦ πανοσ. προηγούμενον κ. Εὐδόκιμον.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΚ ΓΡΕΒΕΝΩΝ ἐπιστέλλονται ἡμῖν τὰ ἐξῆς οὐσιωδέστατα, ἀναφερόμενα εἰς τὸν κατὰ τῆς μητρὸς Ἑκκλησίας ἀνόσιον πόλεμον, ὃν ἡγεῖσθαι προπαγάνδαι ζήναι ἀπὸ τῶν πρὸς τὸν Δούναβιν χωρῶν τὰ μέσα τῆς διχθορίας συνειδήσεων ἀρνούμεναι. Τὰ ἐπιστελλόμενα μαρτυροῦσιν ὅτι σύμμαχον καὶ κυρίαν βᾶσιν τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν ἐνεργειῶν αἱ προπαγάνδαι λαμβάνουσι τὴν ψευδολογίαν, ἀγνοοῦσιν ὅτι προδικὴ μὲν αὐτῆς ἡ ἐπικράτησις, ἀνικουμένη δὲ διὰ τοῦ τῆς ἀληθείας ἀσβεστοῦ φωτός καθιστᾶ τοὺς συκοφάντας ἀξίους περιρρήσεως.

«Πᾶσι καὶ κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ποιμένων γινόμεναι κατὰγγελίζι καὶ ἄλλοτε μὲν ἀπεδείχθησαν ἐστερημέναι βᾶτεως, ἀποδείκνυνται δὲ καὶ νῦν ἀπομακρυνόμεναι κατὰ πολὺ τῆς πραγματικότητος. Ὡς πρὸ πεντηκονταετίας σχεδὸν οἱ βούλγροι ἐπλήρουν τὸν πεπολιτισμένον κόσμον προκρίνων ἐνκντίον τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου τοῦ πρὸς τῆς Μ. Ἑκκλησίας ἀποστελλομένου καὶ τὴν ἐθνικότητα αὐτῶν δι' ἀγῶνων εὐσεβῶν διχώσαντος, οὕτως ἀπὸ τινος οἱ ρωμοῦνοι κερυχάζουσιν ἐκ τῶν ἐπέκεινα τοῦ Ἰστροῦ χωρῶν ἐνκντίον ἑλληνικοῦ

МЕЧНИКОВА

κλήρου, ὡς καλοῦσι τὸν ὀρθόδοξον, ἐναντίον ἐλλήνων διδασκάλων, ἐναντίον τῆς ἀγίας μητρὸς Μ. Ἐκκλησίας, καὶ συρράπτοντες ἀβασίμους καταγγελίας ἐναντίον τῶν ὀρθοδόξων μητροπολιτῶν διευθύνουσι πρὸς τὴν σεβαστὴν κυβέρνησιν, διαρκῶς εἰς περισπασμούς ἐμβάλλοντες αὐτοὺς, ἀναγκάζομένους ν' ἀναρῶσι πάσας τὰς ψευδολογίας τῶν ρουμανιζόντων, ὡς συμβαίνει ἀπὸ τινος περὶ τὸν ἡμέτερον μητροπολίτην».

«Μετὰ καταγγελίας ἄλλεπαλλήλους, ὧν ἡ τε προέλασις ἐγνώσθη καὶ ἡ ποιότης δεόντως ἐξετιμήθη, κατηγγέλθη τελευταῖον ὁ μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Ἀγαθάγγελος ὅτι ἀπελθὼν εἰς τὸ χωρίον Κρανιά «προσηνέχθη βικίως» αὐτόθι. Θέλετε ἐκτιμήσει καὶ ὑμεῖς τὴν ποιότητα τῆς καταγγελίας ὅταν μάθητε ὅτι ὁ μητροπολίτης ἡμῶν μετέβη ἐκεῖ τῇ 17 ἰουλίου χάριν τῶν ἐξετάσεων τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου, εἰς ἃς καὶ ρουμανοδιδάσκαλοι καὶ ρουμανίζοντες, δῆλον οὖν ἀργυρώνητοί τινες, πρεβεύθησαν ἡτύχως, ἐνῶ κατὰ τινὰ παρελθόντα ἔτη μεταξὺ τῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ προσκειμένων καὶ ἐκείνων ἀντηλλάσσοντο καὶ τινες ψυχραὶ λέξεις ἐφέτο καὶ ἐχειροκρότουν τοὺς ἐκ τῶν ἐλλήνων μαθητῶν ἐπιτυχάνοντας ἐν ταῖς ἐξετάσεσιν. Ἐνῶ δὲ οἱ ρουμανίζοντες, ἔχοντες πεπηγμενὴν παρασυγκωγὴν, ἀκροῶνται λειτουργίας ρουμανιστῶν τελομένης καὶ πᾶσαν διέκοψαν κανονικὴν μετὰ τῆς ὀρθοδόξου μητροπόλεως σχέσιν, συκοφαντοῦσι νῦν τὸν μητροπολίτην ὅτι ἀπηγόρευσε τὴν τοιαύτην χρῆσιν τῆς ρουμανικῆς, ἐνῶ ὁ κανονικὸς οὗτος ἀρχιερεὺς κάλλιστα γινώσκει ὅτι οὐδεὶς τῶν ρουμανιζόντων ἀκούει τῶν νουθεσιῶν αὐτοῦ καὶ παρακινήσεων προσέθηκν δὲ ὅτι καὶ προέτρεψεν αὐτοὺς αὐτὸς, ὁ κάλλιστα γινώσκων ὅτι εἰς οὐδὲν καλὸν εἰσάκουετ' ἀπ' αὐτῶν, ὅπως δι' ἀναφορὰς πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα δηλώσῃ τὴν εἰς τὰ πάτρια ἐμμονήν. Ἀλλ' ἡ πονηρία, κατὰ τοὺς ἀρχαίους, ἀσυλλόγιστος, οἱ δὲ συκοφαντήσαντες ἐλησμόνησαν ὅτι καὶ μητροπολίτης καὶ Πατριαρχεῖον γινώσκουσι καλῶς ὅτι ὁ ἀργυρώνυτος οὐδέποτε τοιαύτην ἀναφορὰν υπογράφει ἵνα μὴ στερηθῇ τοῦ μισθοῦ, δι' οὗ ἀπὸ ἐτῶν ὑπάρχει διεφθαρμένος καὶ διαρκῶς διαφθείρεται».

«Καὶ ἡ μὲν πρώτη τῶν καταγγελιῶν οὐδεμιᾶς εἶχετο πιθανότητος, ἥτοι πάσης ὑποστάσεως στερουμένη οὐδὲ καὶ στοιχείον τι παρεῖχε πιθανῶς δυνάμενον νὰ δικαιολογήσῃ αὐτήν· ἡ δευτέρη δῆλον ποιεῖται ὅτι οἱ νέοι τῆς ὀρθοδοξίας πολέμιοι πλάττουσι καὶ ψευδολογίας, ἃς οὐδὲ τὸ πιθανόν οὐδ' ἀπλῆ εἰκασία δύναται νὰ τροποδοτήσῃ. Ἐννοοῦμεν τὸν φόνον ρουμανιζόντος τινος ἱερέως ἢ τὴν ὑπὸ ἀνταρτῶν οἰωνοδηποτοῦν ἀπαγωγὴν ἐτέρου εἰς τὰ ὄρη. Ἀλλ' ὅταν ὁ κόσμος ὅλος μάθῃ

ὅτι οὐδεὶς μὲν ἐφονεύθη, οὔτε τις τῶν τριῶν ρουμανιζόντων παπᾶδων ἀπήχθη εἰς οὐδὲν ὄρος, τότε θὰ ἐννοήσῃ καὶ τὸ ποιὸν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ ποιὸν τῶν ὑπ' αὐτῶν γενομένων φωνασκιῶν καὶ θορύβων. Πρέπει νὰ μάθωμεν ἐπίσης ὅτι κατόπιν τούτων τῶν ψευδολογιῶν καὶ «μέχρι παρχαράξεως ἠδύναντο νὰ φθάσῃ οἱ ρουμανίζοντες». — Ἐτερον δὲ ψευδολόγημα τῶν ἀνθρώπων τούτων ἐμάθομεν, ὅτι σπερμολογοῦσιν ὅτι καὶ ἐπετιμήθη δῆθεν ὑπὸ τῆς Ἀρχῆς ὁ ὀρθόδοξος μητροπολίτης, φρονούντες ὅτι διὰ τοιούτων διαδόσεων παριστῶσιν αὐτὸν ἀπολέσαντα πᾶν πρὸς τὴν κυβέρνησιν κύρος. Ἀλλ' ὁ πανιερ. μητροπολίτης ὁμολογεῖ ὅτι λίαν ἀβροφρόνως φέρεται πρὸς αὐτὸν ὁ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς ἐξοχ. Χιλμὴ πασᾶς καὶ οὐδεμίαν εἰς αὐτὸν ἐποιήσατο δυσμενῶς παρὰ τήρησιν. Τὰυτὰ πάντα ὁ ἀπὸ τριῶν ἐτῶν καταγγελλόμενος μητροπολίτης ἀνήγγειλε δεόντως καὶ λεπτομερῶς εἰς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, ἐλπίζομεν δ' ὅτι θέλει τεθῇ τέλος εἰς τὸ σύστημα τῶν ραδιουργιῶν καὶ τῶν κατὰ παντὸς ὀρθοδόξου συνυφαινομένων ψευδῶν καταγγελιῶν, ἐφ' ὧν οὐδεμίαν ἐπιχείρησιν δύναται νὰ στερεωθῇ».

2 αὐγούστου 1905.

ΕΚ ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ ἐπιστέλλοντι τὰ κατωτέρω, ἀπὸ 9 αὐγούστου.

«Δὲν ἐσβέσθη ὁ κατὰ Χριστὸν ζῆλος, δὲν ἐξέλιπε τὸ ζώπυρον τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις τῶν σημερινῶν χριστιανῶν. Κατόπιν ἀπὸ τόσα λακουργήματα, κατόπιν τῶν θορυβωδῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ νέου συστήματος τῶν μαιφόνων σχισματικῶν, ἥτοι τῆς διαδόσεως φεβερῶν φημῶν περὶ ἐπικειμένων ἐπιδρομῶν κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐκ μέρους τῶν κακούργων καὶ τῆς ἐξοντώσεως παντὸς τῆς ἀγιοτάτης μητρὶ τῶν ὀρθοδόξων Μ. Ἐκκλησίας προσκειμένου, τὰ πράγματα δεικνύουσιν ὅτι πάντα προθυμοῦνται νὰ ὑπομένωσιν οἱ ὀρθόδοξοι μὴ ἀποσκιρτώντες ἀπ' αὐτῆς. Ὅσοι θρηνοῦσι διὰ τὴν κατὰπτωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος ἃς ἔλθῃ νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς ὀρθοδόξους ἐν τῇ Μακεδονίᾳ μητροπόλεις, ἵνα γνωρίσωσι τόσους «τῇ προαιρέσει μάρτυρας», συγκινούντας ἡμᾶς διὰ τῶν ποταμηδὸν χερσμένων δακρύων, διὰ τῶν ἐνθερμοτέρων ὑπὲρ τοῦ Πατριαρχείου λόγων».

«Ἐν τούτοις, ἡ ἀπογοήτευσίς ἐνίοτε παρέρχεται καὶ πρὸς τοὺς θερμοτέροις τὸ αἶσθημα καὶ τὴν ἀφοσίωσιν, ὅταν βλέπωσιν ἀναφανδὸν ἀνθρώπους δυνάμενους νὰ φανῶσι προστάται τῶν πασχόντων ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν καὶ νὰ βοηθήσωσι τῇ κεντρικῇ Ἀρχῇ ἐν ταῖς ἐνεργείαις πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ τιμωρίαν τῶν κακούργων, ὅταν βλέπωσιν αὐτοὺς οὐδεμίαν μὲν ὑπὲρ τῶν

σφαγιαζομένων λέξιν λέγοντας, φανερά δὲ λαμβάνοντας τὸ μέρος τῶν κακούργων. Ἐτι δὲ μᾶλλον ἡ θλίψις πιέζει τὰ στήθη τῶν πασχόντων καὶ καταδιωκομένων καὶ ἡ ἀπαγοήτευσις αὐξάνει, ὅταν γινώσκωσιν ὅτι ὑπάρχουσιν οἱ τοιοῦτοι ὅστων ἐκ τῶν ὁστέων ἡμῶν, ἐκ γενετῆς ἀνήκοντες εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, τὴν ὅποیان ἐκλείσαν οἱ Βασιλεῖοι καὶ οἱ Ἀμφιλόχοιοι καὶ οἱ Φιριλλιανοί. Λέγονται πολλὰ περὶ τοιούτων ἀνθρώπων, καὶ οἱ φρόνιμοι τῶν ὀρθοδόξων οἱ μὴ θέλοντες νὰ πολυπραγμονήσωσι τὸν ἐν γένει βίον καὶ τὴν οὐ χριστιανῶς πρέπουσαν πολιτείαν, οἱ τὴν κρίσιν αὐτῆς ἀπὸ τῆς θείας δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμενοι, κατακρίνουσι τὴν διαγωγὴν παντὸς τὰ κοινὰ διαχειριζομένου καὶ τὴν ἀπονομήν τῆς δικαιοσύνης τὰς σκοπὸν ἔχοντες τῆς εἰς τὰ μέρη ἡμῶν δράσεως. Ἐάν ἀκούωμεν ὅτι καὶ ὀρθόδοξοι εἶναι καὶ λέγονται μάλιστα ὁμογενεῖς, ἔτι περισσότερον θλιβόμεθα καὶ τείνομεν εἰς τὸ νὰ πιστεύωμεν τὸ διαθρυνόμενον, ὅτι αὐτοὶ ὑπεκίνησαν τὸν οἰκονομικὸν κατὰ τῶν ἐλλήνων ἐμπόρων πύλεμον, ὅτι αὐτοὶ ἐξηνάγκασαν τοὺς ὑπηρετοῦντας παρὰ τοῖς ἐν Δεμίρ Χισσάρ βουλγαροφώνους κηπουροὺς ν' ἀφήσωσιν ἀποτόμως τοὺς κήπους πρὸς μεγάλην ὕλικὴν ζημίαν τῶν ἡμετέρων κηπουρῶν, ὅτι αὐτοὶ προσκαλοῦντες τοὺς βουλγαροφώνους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ οἶκμα τοῦ ἐξαρχικοῦ ἀντιπροσώπου παρὰ πείθουσιν αὐτοὺς ὅπως (ἀπογραφῆς τώρα γινομένης καὶ ἐνταῦθα) καταγραφῶσιν ἐαυτοὺς ὡς «ροῦμ» ἀλλὰ «μπουλγάρ». Ἐλπίζομεν ὅμως, ἐρειδόμενοι ἐπὶ τὸ φιλοδίκαιον τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἀνακτοῦ, ὑπὲρ οὗ νυχθήμερον δεόμεθα, ὅτι μαθούσιν ταῦτα λεπτομερέστερον, καὶ πληροφορουμένη τοὺς τῶν ἀδικουμένων γογγυσμοὺς, θέλει ἄρει πᾶν πρόσωπον, ἀντιστρατευόμενον ἀναγκνδὸν εἰς τὰς ὑπὲρ τῶν πιστῶν τοῦ Ἀνακτοῦ ὑψηλῶν πατρικῶς Αὐτοῦ βουλὰς καὶ δικταγὰς.

ΥΠΗΡΞΕΝ Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗΣ ΑΠΟΛΟΓΗΤΗΣ;

Ἐκ τῶν ἀμέσως ἀπὸ τοῦ Σκαλτσούνῃ ὠφεληθέντων θὰ ὀνομάσω ἐν, τὸν Μιχαὴλ Ἰωάννου Μουσαῖον, θυμωστὸν σκαπνέα τῶν πατρῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ὅστις οὐδέποτε μὲν ἐπηρεάσθη ἐξ ὕλιστικῶν καὶ ἀντιχριστιανικῶν διδαγμάτων, ἀλλ' ἐνεψυχώθη ἐν τῷ κατ' αὐτῶν ἀγῶνι, ὅτε ἔλαβε τὴν ἀ' ἐκδοσιν τῆς «Θρησκείας καὶ Ἐπιστή-

μης». Ἀναγινώσκων ἢ μᾶλλον καταβροχθίζων τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου ἔλεγεν ἡμῖν: «ὦ! ἔχει γοδόν-θους», ἐννοῶν τὸν ἀπολογητὴν. Καὶ πράγματι τοιαύτη εἶνε ἡ ἐκ τῆς μελέτης τῶν συγγραμμάτων τοῦ Σκαλτσούνῃ γεννωμένη ἐντύπωσις, ὅτι εἶνε δεινὸς παλαστής καὶ καταπαλαστής τῶν ἀντιπάλων. Διὸ ἀναμφισβόως στενοχωρεῖται μὲν συχνάκις ὁ τὴν ἀκαμπτὸν ἐπιστημονικὴν μέθοδον καὶ τὴν τοιαύτην πρόοδον τῆς συζητήσεως ἀγαπῶν ἐπιστήμων, ὅταν, ἐνῶ προχωρεῖ τοῦ ζητήματος ἢ συζητήσεως καὶ ὁ τοιοῦτος ἐπιστήμων μὲ τὸ μολυβδοκόνδυλον ἀνά χειρὸς σημεῖοι τὰ ἐπιχειρήματα, πρῶτον, δεύτερον, ὁ συγγραφεὺς ἐπιχειρεῖ μίαν τῶν μακρῶν ἐκείνων παρεκβάσεων, αἵτινες διακόπτουσι τὴν πρόοδον τῆς συζητήσεως· ἀλλὰ καὶ ὁ τοιοῦτος ἀκόμη ἀνομολογεῖ τὴν δύναμιν τῶν διὰ τῶν παρεκβάσεων ἐκείνων γινομένων πλαγίων ἐπιθέσεων, αἱ ὅποιαι καθιστῶσι τὰ ἔργα τοῦ Σκαλτσούνῃ δημοτικώτερα ἅμα καὶ ἰσχυρότερα. Διότι τὰς τοιαύτας ἐπιθέσεις δὲν ἐπιχειρεῖ ὁ συγγραφεὺς πρὶν ἢ μηδὲν ἀποδείξῃ, ἀλλ' ἀφοῦ ἀγάγῃ τὸν ἀντίπαλον εἰς πρῶτην ἀντίφασιν καὶ καταδείξῃ μίαν ἀνακρίθειαν δὲν περιμένει νὰ προσβάλῃ αὐτὸν, ἀφοῦ σωρεύσῃ πάσας τὰς ἀνακριθείας του καὶ δείξῃ πάσας τὰς ἐπιπολαιότητάς του, ἀλλ' εὐθύς μετὰ τὴν πρῶτην ἐπιπίπτει δεινὸς κατ' αὐτοῦ, ἐπιφυλαττόμενος νὰ καταδείξῃ καὶ τὰς ἄλλας ὑπερον καὶ πάλιν νὰ πλήξῃ.

Τοῦτο δ' ἔχει μὲν πρὸ πάντων λόγους ψυχολογικοὺς ἐξηγοῦντας αὐτό, ἀλλ' ἀναμφισβόως πηγάζει καὶ ἐκ τοῦ ἔργου, εἰς ὃ διέτριψε μέρος τοῦ βίου του ὁ Σκαλτσούνῃς. Διότι ὁ αἰσιδύμος ἀνὴρ, ὢν διδάκτωρ τοῦ δικαίου, ὑπῆρξεν ἐπὶ ἔτη δικηγόρος καὶ ἐκ τῶν ἐξέων του τῶν δικηγορικῶν εἰσήγαγεν αὐτομάτως ἴσως τὴν μέθοδον ἐκείνην τῆς ἐπιθέσεως, περὶ ἧς εἶπον.

Ἀλλὰ διὰ τοῦτο φαίνεται εἰς αὐστηροὺς ἐπιστήμονας χαλκρά πως ἡ μέθοδος τοῦ Σκαλτσούνῃ καὶ ὀλίγον ἀκκτάστατος διὰ τὴν ἑλλειψιν αὐστηροῦ συνειρμοῦ καὶ αὐστηρᾶς τάξεως εἰς τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τὰς ἀποδείξεις. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι αἱ παρεκβάσεις ἐκείναι εἶνε προῖόν ὑπερεκχειρίσεως τῆς ἀγανακτήσεως τοῦ ἀπολογητοῦ τῆς πηγάζουσας ἐκ τούτου, ὅτι ὀλέθρια καὶ ἐθνοφθόρα διδάγματα ἐστηρίχθησαν πολλάκις εἰς παρεκβολὰς γινωμῶν φυσιοδιφῶν τῆς Δύσεως καὶ εἰς τὴν παρεκτάσιν ὡς ἀναμφισβητήτων πορισμάτων τῆς ἐπιστήμης ὑποθέσεων καὶ θεωριῶν γινομένων μετ' ἐπιφυλάξεως ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐξεργαζομένων αὐτάς, ἐκτὸς τοῦ ὅτι αἱ παρεκβάσεις ἐκείναι γίνονται οὐχὶ πρὸ πάσης ἀποδείξεως, ἀλλὰ μετὰ μερικὴν ἀπόδειξιν, δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἄριστα ἔχουσιν αἱ παρεκβάσεις

ἐκείναι. Διότι βιβλία μὲν ψυχρῶς καταστρώνοντα ἐπιχειρήματα καὶ ἀποδείξεις δύνανται ὑπ' ὀλίγων νὰ ἀναγνωσθῶσι καὶ ὀλίγους νὰ ὠφελήσωσιν· ἀλλὰ βιβλία, οἷα τὰ τοῦ Σκαλτσούνη, ἔχοντα μὲν ἐπιστημονικὴν μέθοδον καὶ κατὰ ταύτην αὐστηρῶς συζητοῦντα, περιέχοντα δὲ καὶ ἀναπάντως εὐχαρίστους διὰ τῶν γοητευτικῶν πρρεκβάσεων καὶ δι' αὐτῶν ἔλκοντα τὸν ἀναγνώστην καὶ συγκρατοῦντα τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ μέχρι τέλους τῆς συζητήσεως, εἶνε ἐπιτήδεια νὰ εὐεργετῶσι πολὺ περισσότερους ἀνθρώπους, χωρὶς νὰ ἀποβάλλωσι τὴν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν.

Καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὁμοιάζουσι τὰ ἔργα τοῦ Σκαλτσούνη πρὸς τὸ τοῦ νῦν πρωθυπουργοῦ τῆς Ἀγγλικῆς Βάλφουρ ἀπολογητικὸν σύγγραμμά «Τὰ θεμέλια τῆς πίστεως», ἐν ᾧ ὁ φιλοσοφῶν πολιτευόμενος εἰσάγει εἰς τὴν φιλοσοφικὴν συζήτησιν τοὺς ἐκ τῶν κοινοβουλευτικῶν ἀγώνων συνήθεις αὐτῶν τρόπους τῆς ἐπιθέσεως καὶ ἀμύνης, οἱ ὅποιοι χωρὶς νὰ καταστρέφωσι τὸν λογικὸν καὶ δὴ ἐπιστημονικὸν τρόπον τῆς συζητήσεως, δίδουσιν εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ ζῶν καὶ δύνανται καὶ καθιστῶσι τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐπαγωγόν.

Οὕτε τὸ σύγγραμμά λοιπὸν τοῦ Βάλφουρ, οὕτε τὰ τοῦ Σκαλτσούνη ἀποβάλλουσι τι τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῶν ἀξίας, διότι ἐν αὐτοῖς γίνεται χρῆσις ἀπροσδοκῆτων ἐπιθέσεων καὶ τοιούτων τρόπων, οὓς εἰσάγουσιν ἀμφοτέρω ἐκ τῶν ἔξω αὐτῶν, ὁ μὲν ἐκ τῶν πολιτικῶν ἀγώνων, ὁ δὲ ἐκ τῶν δικηγορικῶν· διότι παρὰ ταῦτα ἀμφοτέρων τὰ ἔργα ἔχουσι καὶ σχεδίου ἐνότητά καὶ τάξιν καὶ λογικὴν ἀκολουθίαν.

Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ σειρᾷ τοῦ λόγου εἶνε εὐλογον νὰ γίνῃ λόγος καὶ περὶ τινος παρατηρήσεως, ἣν οὐδέποτε εἶδον γραφεῖσιν οὐδ' ἤκουσα ἄλλοτε ἢ παρ' ἐνὸς λογίου, ὅτι ὁ Σκαλτσούνης δὲν ἦτο εἰδικός. Καὶ τοῦτο μὲν εἶνε ἀληθές, ὅτι ὁ ἀπολογητὴς ἀνεφάνη ἀπροσδοκῆτως, οὐχὶ ἐκ τῆς τάξεως τῶν θεολόγων ἢ ἐκ τῆς τῶν εἰδικῶς φιλοσοφούντων, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν νομομαθῶν. Ἀλλ' οὐδετέρω τῶν εἰρημένων τάξεων ἔχει ἀποκλειστικὸν προνόμιον τὸ φιλοσοφεῖν καὶ λογικῶς συζητεῖν περὶ τῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια ἀπασχόλησαν τὸν ἀπολογητὴν. Ἐχει μάλιστα ὁ νομομαθὴς ὁ ἡσυχόμενος εἰς λογικὰς καὶ οὐχὶ, ὡς συνήθως νομίζεται, στρεφόμενους πάντοτε συζητήσεις πρὸ τῶν δικαστῶν διεξαγομένης, τοῦτο τὸ πλεονέκτημα, τὴν λογικὴν καὶ συζητητικὴν ικανότητά, ἥτις εἶναι πολὺτιμος καὶ εἰς ἄλλα στάδια καὶ δὴ καὶ εἰς τὸ ἀπολογητικόν, ὅταν ὁ νομομαθὴς ἐγκύψῃ, ὡς ἔπραξεν ὁ Σκαλτσούνης, εἰς

πολυεῖς μελέτας σχετικὰς πρὸς τὸ ἀπολογητικόν τοῦ ἔργου. Διὰ τοῦτο δὲ ἵτως ἠὲδοκίμησεν ὁ Σκαλτσούνης, καίπερ μὴ ὢν εἰδικός, ὑπὲρ πάντα ἄλλον σύγχρονον ἀπολογητὴν.

(ἔπεται τὸ τέλος)

ΛΟΙΖΟΣ ΗΛΙΟΥ, καθηγητὴς

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Πνευματικὸν δικαστήριον

Προσκαλεῖται ὁ κ. Γεώργιος Ἰ. Φύστα, ὑπὸ πνευματικῶν, ὁμώμενος ἐκ τῆς κωμοπόλεως Νεβέσκης τῆς ἐπαρχίας Καστορίας, ἐμποροῦπάλληλος τὸ ἐπάγγελμα, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικαίμον, ἡμέραν τρίτην, περιῶραν 8ην μ. μ. τουρκιστὶ, μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μίαν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Καστορίας αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διορισμένου, ὡς ἐναγόμενος· ὑπὸ τῆς συζύγου του κ. Ἀναστασίας Ἰ. Τούρλη ἐπὶ διαζεύξει, ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγῇ περὶ διαζυγίου δικασθῆσεται ἐρήμην. Ἡ παρούσα κλήσις δημοσιευθήσεται τρίς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων/πόλει ἐκδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος».

Ἐν Καστορίᾳ 16 Αὐγούστου 1905.

Ὁ πρόεδρος

1

† ὁ Καστορίας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

ΝΑΟΥΜ ΠΑΠΑ ΚΩΝ/ΤΙΝΟΥ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Πνευματικὸν Δικαστήριον.

Προσκαλεῖται ὁ Ἀργύριος Ἰωσήφ παπᾶ Νικολάου ὑπὸ πνευματικῶν, ὁμώμενος ἐκ τοῦ χωρίου Κατοῦντι τῆς ἐπαρχίας Καστορίας, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικαίμον περὶ ὧραν 8ην τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μίαν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Καστορίας αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διορισμένου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίας Γρηγορίου Στεφάνου ἐπὶ ἀναίτιᾳ ἐγκαταλείψει, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγῇ περὶ διαζυγίου δικασθῆσεται ἐρήμην.

Ἡ παρούσα κλήσις δημοσιευθήσεται τρίς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων/πόλει ἐκδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος».

Ἐν Καστορίᾳ, τῇ 28 ἰουνίου 1905.

3

ὁ προεδρεύων

Πρωτοσύγκελλος ΠΛΑΤΩΝ

ὁ γραμματεὺς

Ναοῦμ Παπᾶ Κωνσταντίνου

Ἐπεύθυνος Ἱ. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1948

Π. III. 726793